

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
13-14 травня 2021 року**

професійної взаємодії. Чинними є такі показники цього критерію: спрямованість агентів комунікативного простору на взаємодію і співпрацю; стиль комунікації; активна позиція партнера в професійній комунікації.

З огляду на комплексний підхід до вивчення ціннісного, особистісного, мовленнєвого й інтерактивного критеріїв сформованості комунікативної культури та аналізу показників цих критеріїв, диференційовано три рівні опанування майбутніми вчителями комунікативної культури: високий, середній та низький.

Література

1. Комарова І. І. Формування у майбутніх учителів культури педагогічного спілкування : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Тернопіль, 2000. – 19 с.

2. Кучер А. Г. Підходи до вирішення психолого-педагогічних умов формування комунікативних умінь / А. Г. Кучер // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2011. – № 37. – С. 101–106.

УДК 373.3(477.87)

ВІКОНЬ А. М.,
Мукачівський державний університет

ПЕДАГОГІКА В. СУХОМЛИНСЬКОГО І НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА

Актуальність теми нашого дослідження зумовлена тим, що на початку ХХІ століття в історико-педагогічній науці активізується інтерес до вивчення педагогічних персоналій, актуалізація творчого досвіду діяльності видатних педагогів, науковців та практиків минулого з метою творчого переосмислення та застосування в нових реаліях сучасної педагогіки, освіти та шкільництва. Чи не найвидатнішим науковцем, вчителем-практиком, «інженером людських душ» ХХ століття є Василь Олександрович Сухомлинський, якому належить чимала кількість наукових та художніх праць, які не тільки не втратили актуальність, але й навпаки стали затребуваними в практиці роботи сучасної початкової школи. Педагогічна діяльність В. Сухомлинського виступала предметом численних історико-педагогічних та теоретико-методологічних досліджень, зокрема: І. Беха та Н. Дічек (духовні доміанти), А. Богуш і Т. Кочубей (філософія дитинства), Г. Бучківської та О. Дзеверина (виховання школяра), І. Зязюна та В. Киричок (гуманістична педагогіка і виховання гуманістичних цінностей), В. Кременя (взаємодія людини і соціуму), М. Мухіна та А. Розенберга (виховна система), Л. Нестеренко та Л. Пироженко (роль казок у вихованні дитини), А. Попової та О. Сухомлинської (батьківська педагогіка) та ін.

В. Сухомлинський народився 28 вересня 1918 р. в с. Василівка Онуфріївського району на Кіровоградщині. Вищу освіту здобував у Кременчуцькому педагогічному інституті на факультеті мови і літератури, а згодом у Полтавському педагогічному інституті. Все своє життя він був пов'язаний з освітою та шкільництвом, зокрема: з 1938 р. і до початку війни

працює вчителем і завучем в Онуфріївській середній школі; 1944-1948 рр. – завідувачий райвно Онуфріївського району; 1948-1970 рр. – директор Павлиської середньої школи [1, с.110]. В. Сухомлинському належить чимало праць, серед яких виокремимо такі, як: «Духовний світ школяра», «Павлиська середня школа», «Серце віддаю дітям», «Сто порад учителеві», «Народження громадянина», «Батьківська педагогіка», а також збірки «Казки школи під голубим небом», «Чиста криниця», «Пшеничний колосок», «Важко бути людиною» тощо. Таким чином, можемо зробити висновок, що все своє життя В.Сухомлинський працював у школі, з дітьми різного віку, що сприяло узагальненню його педагогічних спостережень за процесом виховання у школі, виявленні об’єктивних умов, зокрема середовища, які найкраще сприятимуть усебічному та гармонійному розвитку особистості школяра. Ми вже зазначали, що педагогічні ідеї В.Сухомлинського не втратили актуальності і в сучасних умовах діяльності нової української школи (НУШ), «в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті. НУШ – це школа, до якої приємно ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, не бояться висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами» [2]. Всі ці ознаки нової української школи знаходимо і в педагогічних творах В. Сухомлинського (табл. 1):

Таблиця 1

ПЕДАГОГІКА В. СУХОМЛИНСЬКОГО В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Компетентності НУШ	В. Сухомлинський
мовна	«Слово – це найтонший різець, здатний доторкнутися до найніжнішої рисочки людського характеру. Вміти користуватися ним – велике мистецтво. Словом можна створити красу душі, а можна й спотворити її»;
математична	«Розумове виховання необхідне людині не тільки для праці, а й для повноти духовного життя. Уміти творчо мислити, бути розумним повинен і майбутній математик, і майбутній тракторист. Розум повинен давати щастя насолоди культурними й естетичними цінностями»;
у галузі природничих наук, техніки і технологій	«Дуже важливо, щоб мислення учнів ґрунтувалося на дослідженні, пошуках, щоб усвідомленню наукової істини передувало нагромадження, аналіз, зіставлення і порівняння фактів. Спостерігаючи явища і картини природи, дитина оволодіває формами й процесами мислення, збагачується поняттями, кожне з яких сповнюється реальним змістом причинно-наслідкових зв'язків, помічених гострим зором допитливого спостерігача»;
інноваційність	«Справжній учитель, не може жити без творчості; педагогічна праця за своєю природою, за внутрішньою логікою не мислима без елемента наукового дослідження, вона завжди має бути осяяна світлом і виступати як джерело нової думки, нових теоретичних узагальнень. Якщо ви хочете, щоб педагогічна праця давала вчителю радість, щоб повсякденне проведення уроків не перетворилось на нудну, одноманітну повинність, ведіть кожного вчителя на щасливу стежку дослідження»;
екологічна	«Так зване проблемне викладання і вивчення матеріалу починається в активній взаємодії з природою. Якщо я хочу, щоб мислення дітей було

	особливим, інтенсивним, щоб у них виникло багато запитань (а чим відкривається незрозумілого під час осягнення зрозумілого, тим допитливішою стає людина), ми ідемо з дітьми в сад, на ділянку, у теплицю і засукуємо рукава»;
інформаційно-комунікаційна	«Ввести дитину в складний світ людських стосунків – одне з найважливіших завдань виховання. Щоб дитина серцем відчувала іншу людину – так можна сформулювати важливе виховне завдання, яке потрібно ставити перед собою»;
Навчання впродовж життя	«Навчити користуватися знаннями. Якщо набуті уміння і навички тільки засвоюються і не застосовуються на практиці, навчання поступово виходить зі сфери духовного життя дитини, неначе відділяється від її інтересів і захоплень»;
громадянські та соціальні компетентності	«Навчати людяності – найскладніша і наймовірно важка справа. Це означає затвердити вже в маленькій дитині потребу в другові, дорожче від якого немає в світі. Однією з найбільших радощів дитини має бути просто спілкування з людиною: я прийшов до тебе тому, що не можу без тебе жити»;
культурна	«Розумове виховання необхідне людині не тільки для праці, а й для повноти духовного життя. Уміти творчо мислити, бути розумним повинен і майбутній математик, і майбутній тракторист. Розум повинен давати щастя насолоди культурними й естетичними цінностями»;
підприємливість та фінансова грамотність	«Відкрити в кожній людині творця, поставити її на шлях самобутньої творчої, інтелектуально повнокровної праці – це завдання стає нині першочерговим у практичній роботі».

Джерела: [2], [3].

Література

1. Ковальчук В. Актуальність ідей В.О. Сухомлинського у проблемі формування соціальної компетентності майбутнього вчителя початкової школи. *Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка: Педагогіка*. 2002. №5. С.110-111.

2. НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>. Дата відвідання: 05.04.2021 р.

3. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина : Вибрані твори : в 5 т. Київ : Радянська школа, 1977. Т. 3. С. 5-657.

УДК 37.091.2-044.427

ВІНЕР Г.І., ТЯГУР В.М.,
Мукачівський державний університет

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД ТА ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ КОНЦЕПТИ

Однією з провідних ідей сучасної освіти є інтегрований підхід до організації освітнього процесу, який долає протиріччя між безмежністю сучасного інформаційного простору та обмеженістю людських можливостей щодо сприйняття, засвоєння та застосування отриманої інформації.

Ідея інтеграції в педагогічній практиці не нова. До прикладу, Я. Коменський вважав, що всі знання виростають з одного коріння – навколишньої дійсності, пов'язані між собою, а тому повинні вивчатися у

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>